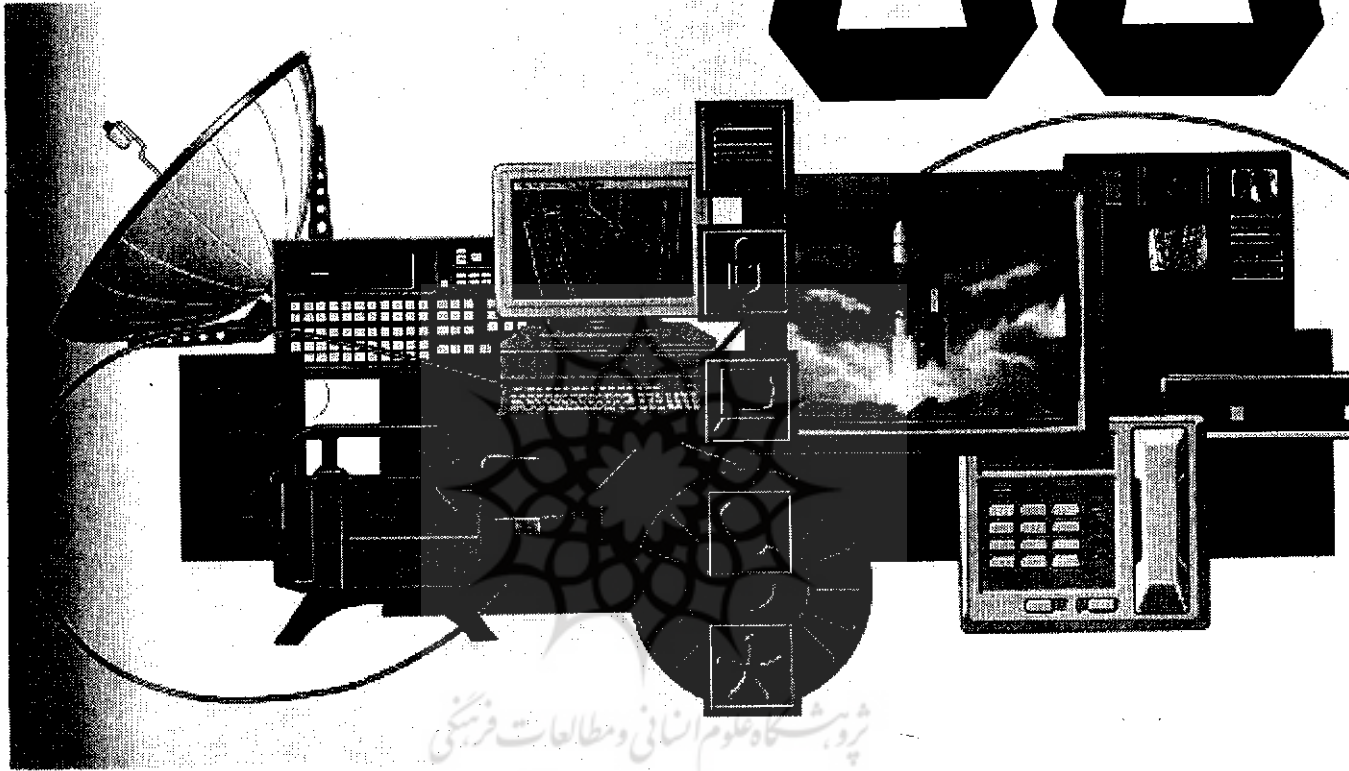

مسائل حقوقی ماهواره‌های

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

منطقه‌ای و یا جهانی خود را بیش از پیش گسترش ندهند. به گونه‌ای که اکنون شبکه‌های تلویزیونی ماهواره‌ای، نواحی بسیار دور افتاده کره زمین را نیز زیر پوشش برنامه‌های تصویری خود، قرار داده‌اند. توسعه این نوع برنامه‌های تلویزیونی را نمی‌توان در حکم بی‌اعتنایی به حقوق بین‌الملل به شمار آورد، زیرا حقوق بین‌الملل هنوز هیچ گونه مقررات آمره و الزام‌آوری در مورد محتوای برنامه‌های مذکور، پیش‌بینی نکرده است. بدین ترتیب پیشرفت و گسترش برنامه‌های تلویزیونی ماهواره‌ای، در شرایط موجود از نبودن مقررات حقوقی بین‌المللی ویژه آنها سرچشمه می‌گیرد. در چنین شرایطی ممکن است به زودی تنش‌ها و مناقشات زیادی بین کشورهای پخش کننده و کشورهای

مقررات حقوقی بین‌المللی ماهواره‌های پخش مستقیم تلویزیونی، با وجود افزایش و گسترش روزافزون برنامه‌های فرامرزی آنها، در حال حاضر، ناقص و ناتمام هستند. به عبارت دیگر، قواعد بین‌المللی موجود در این زمینه، کافی نیستند و نمی‌توانند به حل و فصل مسائل حساس روابط میان کشورهای پخش کننده و کشورهای دریافت کننده این برنامه‌ها، کمک کنند. و مشخص نیست که آیا پخش این نوع برنامه‌ها در سطح جهانی، آزاد است و یا مستلزم اجازه کشورهای دریافت کننده آنها می‌باشد. البته، ضعف حقوقی موجود، مانع آن نشده است که دولت‌ها و مؤسسات خصوصی تحت تابعیت آنها به استفاده از ماهواره‌های تلویزیونی به منظور پخش برنامه در کشورهای دیگر دست نزنند و حوزه‌های پوشش

قسمت اول

دکتر رویا معتمدنژاد

۱- مقررات بین‌المللی آمره و الزام‌آور
در مسورد استفاده از ماهواره‌های پخش مستقیم برنامه‌های تلویزیونی، برخی قواعد و مقررات بین‌المللی آمره و الزام‌آور وجود دارند، که کشورها متعهد به تبعیت از آنها می‌باشند. برخی از این مقررات، شامل متون کلی‌اند که در مورد ماهواره‌های تلویزیونی نیز قابل اعمال هستند و برخی دیگر، ویژه ماهواره‌های مذکور وضع شده‌اند. قواعد کلی و همچنین مقررات اختصاصی وضع شده در باره ماهواره‌های تلویزیونی، بدین قرارند:
— عهدنامه استفاده از پخش برنامه‌های رادیویی در جهت حفظ صلح، مصوب مجمع جامعه ملل (ژنو، ۲۳ سپتامبر ۱۹۳۶).
— منشور ملل متحد، مصوب کنفرانس مؤسس ملل متحد (ژوئیه ۱۹۴۵).
— مواد ۱۹ و ۲۰ میثاق بین‌المللی متون مدنی و سیاسی، مصوب مجمع عمومی ملل متحد (نوامبر ۱۹۳۶).
— قرارداد مربوط به فعالیت‌های دولت‌ها در مورد اکتشاف و استفاده از فضای مآورای جو، از جمله ماه و سایر کرات آسمانی، مصوب مجمع عمومی ملل متحد (۲۷ ژانویه ۱۹۶۷).
— موافقتنامه در مورد نجات فضاوردان، بازگشت فضاوردان و استرداد اشیای پرتاب شده در فضای مآورای جو، مصوب مجمع عمومی ملل متحد (۲۲ آوریل ۱۹۶۸).
— عهدنامه مربوط به مسئولیت‌های بین‌المللی خسارات ایجاد شده در اثر برخورد اشیای فضایی، مصوب مجمع عمومی ملل متحد (۲۹ مارس ۱۹۷۲).
— عهدنامه در مورد ثبت اشیای پرتاب شده در فضای

دریافت کننده این برنامه‌ها پدید آید و به همین جهت، حقوق بین‌الملل باید برای مقابله با این نوع اختلاف‌ها هر چه زودتر به قواعد و مقررات لازم مجهز گردد. از حدود سی سال پیش، کشورهای عضو جامعه بین‌المللی کوشش کرده‌اند تا در زمینه فعالیت ماهواره‌های تلویزیونی، مقررات حقوقی لازم را به وجود آورند. در حال حاضر مقررات بین‌المللی قابل اعمال در این زمینه بسیار پراکنده‌اند و مجموعه‌ای از قواعد مختلف را که دارای ارزش حقوقی نابرابرند، تشکیل می‌دهند.

ماهیت حقوقی مقررات بین‌المللی ماهواره‌های تلویزیونی

در مورد نابرابری ارزش حقوقی این مقررات، باید یادآوری کرد که برخی از مقررات بین‌المللی، دارای قدرت آمه‌اند و تبعیت کشورها از آنها الزامی است، در حالی که بعضی مقررات دیگر، جنبه الزام‌آور ندارند و اجرای آنها فقط مورد توصیه قرار می‌گیرند.
علاوه بر نابرابری ارزش حقوقی مقررات مذکور، مسئله دیگر آن است که هیچ کدام از این مقررات نتوانسته‌اند، برای حل و فصل اختلافات احتمالی بین کشورهای پخش کننده برنامه‌های تلویزیونی و کشورهای دریافت کننده آنها، معیارها و ضوابط مورد قبولی را برای همه دولت‌ها ایجاد کنند. به همین جهت آن دسته از مقررات هم که به چگونگی روابط کشورهای فرستنده و گیرنده برنامه‌های تلویزیونی ماهواره‌ای اختصاص یافته‌اند، به دلایل خاص سیاسی، مورد قبول دولت‌های بزرگ صنعتی غرب قرار نگرفته‌اند و در نتیجه، به سبب عدم توافق همه کشورهای جهان، از ارزش حقوقی لازم برخوردار نشده‌اند.

ماورای جو، مصوب مجمع عمومی ملل متحد (۱۴ ژانویه ۱۹۷۵).

— موافقتنامه‌های مربوط به تقسیم و توزیع فرکانس‌های رادیویی و مدارهای فضایی ماهواره‌های پخش مستقیم تلویزیونی، مصوب اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور (۱۹۷۷ و ۱۹۸۳).

— آیین‌نامه ارتباطات رادیویی اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور (۱۹۷۹).

— عهدنامه بین‌المللی ارتباطات دور، مصوب شورای نمایندگان تام‌الاختیار کشورهای عضو اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور (۱۹۹۲).

۲ - مقررات بین‌المللی غیر آمره و غیر الزامی

برخی دیگر از مقررات بین‌المللی قابل اعمال در مورد ماهواره‌های تلویزیونی، به سبب ماهیت توصیه‌آمیز آنها و یا عدم کسب اتفاق آرای کشورهای عضو سازمان ملل متحد، جنبه آمره ندارند و تبعیت از آنها برای دولت‌ها الزامی نیست.

این مقررات، شامل موارد وضع شده زیر می‌باشند:

— ماده ۱۹ اعلامیه جهانی حقوق بشر، مصوب مجمع عمومی ملل متحد (۱۰ دسامبر ۱۹۴۸).

— قطعنامه شماره ۲۹/۱۶ درباره تهیه و تدوین یک عهدنامه بین‌المللی در مورد اصول مربوط به استفاده دولت‌ها از ماهواره‌های پخش مستقیم تلویزیونی، مصوب مجمع عمومی ملل متحد (۹ نوامبر ۱۹۷۲).

— اعلامیه مربوط به اصول راهنمای استفاده از پخش برنامه‌های تلویزیونی به وسیله ماهواره‌ها برای جریان آزاد اطلاعات، گسترش آموزش و توسعه مبادلات فرهنگی، مصوب کنفرانس عمومی یونسکو (۱۵ نوامبر ۱۹۷۲).

— قطعنامه شماره ۳۷/۹۲، درباره استفاده دولت‌ها از ماهواره‌ها به منظور پخش مستقیم تلویزیونی بین‌المللی، مصوب مجمع عمومی ملل متحد (۱۰ دسامبر ۱۹۸۲).

نقش نهادهای سازمان ملل متحد

برای آگاهی از تلاش‌های سازمان ملل متحد در مورد وضع مقررات بین‌المللی استفاده از ماهواره‌های پخش مستقیم تلویزیونی، به ترتیب اقدامات «یونسکو»، «مجمع عمومی ملل متحد» و «اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور»، با توجه به تقدم تاریخی آنها، قابل ذکرند.

۱ - «یونسکو»، پیشگام توجه به مقررات بین‌المللی ماهواره‌های تلویزیونی

در میان نهادهای سازمان ملل متحد، برای نخستین بار از اوایل دهه ۱۹۶۰، توجه سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد «یونسکو» به مسائل مربوط به استفاده

از ماهواره‌ها برای پخش برنامه‌های تلویزیونی، جلب شد. در سال ۱۹۶۲، این سازمان به منظور مطالعه درباره آثار فرهنگی کاربرد ماهواره‌های تلویزیونی، کنفرانس ویژه‌ای برگزار کرد و در سال‌های بعد نیز با انجام پژوهش‌ها و برگزاری گردهمایی‌های خاص، به کوشش‌های خود در این زمینه ادامه داد.

ده سال بعد، کنفرانس عمومی «یونسکو» که عالیترین نهاد سازمانی آن به شمار می‌رود، در جریان برگزاری هفدهمین اجلاس خود - در حالی که از دو سال پیش، بر اثر کوشش‌های تازه کشورهای جهان سوم در جهت رویارویی با نابرابری ارتباطات در سطح جهانی و نیز عدم تعادل اطلاعات بین‌المللی، فضای نوینی در مباحثات و مذاکرات آن پدید آمده بود - در ۱۵ نوامبر ۱۹۷۲، اعلامیه‌ای تحت عنوان «اعلامیه مربوط به اصول راهنمای استفاده از پخش برنامه‌های تلویزیونی به وسیله ماهواره‌ها، برای جریان آزاد اطلاعات، گسترش آموزش و توسعه مبادلات فرهنگی» به تصویب رساند.

در رأی‌گیری برای تصویب اعلامیه، هیئت‌های نمایندگی ۵۵ کشور عضو «یونسکو»، رأی موافق، هیئت‌های نمایندگی ۷ کشور، رأی مخالف و نمایندگی ۲۲ کشور، رأی ممتنع دادند. دولت‌های موافق این اعلامیه، شامل دولت‌های جهان سوم و نیز دولت‌های سوسیالیستی آن زمان بودند و دولت‌های مخالف آن را کشورهای بزرگ سرمایه‌داری غربی، به استثنای فرانسه - که همگام با کشورهای جهان سوم و ممالک سوسیالیست به اعلامیه رأی موافق داد - تشکیل می‌دادند.

در اعلامیه مذکور، بر اصل احترام به حاکمیت ملی کشورهای، تأکید خاصی شده بود، در حالی که کشورهای مخالف این اعلامیه به ویژه، ایالات متحده آمریکا، از اصل جریان آزاد اطلاعات در سطح جهانی، حمایت می‌کردند.

با بررسی متن اعلامیه «یونسکو» در مورد اصول مربوط به استفاده از ماهواره‌های پخش مستقیم تلویزیونی، خصوصیت ابهام‌آمیز و انعطاف‌پذیر آن آشکار می‌شود. در این اعلامیه که دارای یک مقدمه و یازده ماده است، مجموعه‌ای از اصول گوناگون مطرح شده‌اند. تعدد و تنوع اصول مندرج در آن، به گونه‌ای است که بعضی از آنها، با هم تعارض پیدا می‌کنند و به همین جهت، به درستی نمی‌توان وضع دقیق این اصول را، که به عنوان «اصول راهنمای» استفاده از ماهواره‌های پخش مستقیم تلویزیونی معرفی شده‌اند، مشخص ساخت.

لازم به یادآوری است که به عقیده اکثر حقوقدانان، تعداد اصول راهنمای پیش‌بینی شده در یک متن حقوقی بین‌المللی، پیش از هر چیز، باید محدود باشد. همچنین، این اصول، باید روشن و صریح و بدون هرگونه تعارض و تناقض، نوشته شوند تا در تفسیر آنها، ابهامی پیش نیاید. تبصرهٔ یک مادهٔ ۹ اعلامیه، نمونهٔ بارز یک نگارش حقوقی ابهام‌آمیز است که می‌تواند پرسش‌ها و تفسیرهای متناقضی پدید آورد:

آیا مشروط ساختن جریان برنامه‌های تلویزیونی فرامرزی از طریق ماهواره‌ها را به کسب موافقت قبلی کشورهای دریافت‌کنندهٔ آنها، می‌توان به مثابهٔ نفی آزادی اطلاعات و یا به منزلهٔ تحکیم و تقویت آن، تلقی کرد؟ آیا می‌باید برای اصل جریان آزاد اطلاعات و یا اصولی همچون حاکمیت ملی کشورها و احترام به خصلت تمایزآمیز فرهنگ‌ها - که ابزار «موافقت قبلی» برای

چنین به نظر می‌رسد که تدوین‌کنندگان اعلامیه، با پیش‌بینی تعداد کثیری از اصول آرمانی در این متن، خواسته‌اند به طرفداران هر کدام از آنها، امتیاز بدهند. بدین ترتیب، اعلامیهٔ مصوّب کنفرانس عمومی «یونسکو» به یک «سالاد حقوقی» شباهت پیدا کرده است. بدین معنا که در آن اصول فراوان و گوناگونی گنجانده شده است، تا تمام کشورها را تا حدی راضی کند، بدون آنکه بتواند رضایت کامل همهٔ آنها را تأمین نماید. مهم‌ترین اصول حقوقی مندرج در اعلامیهٔ یاد شده، بدین قرار هستند:

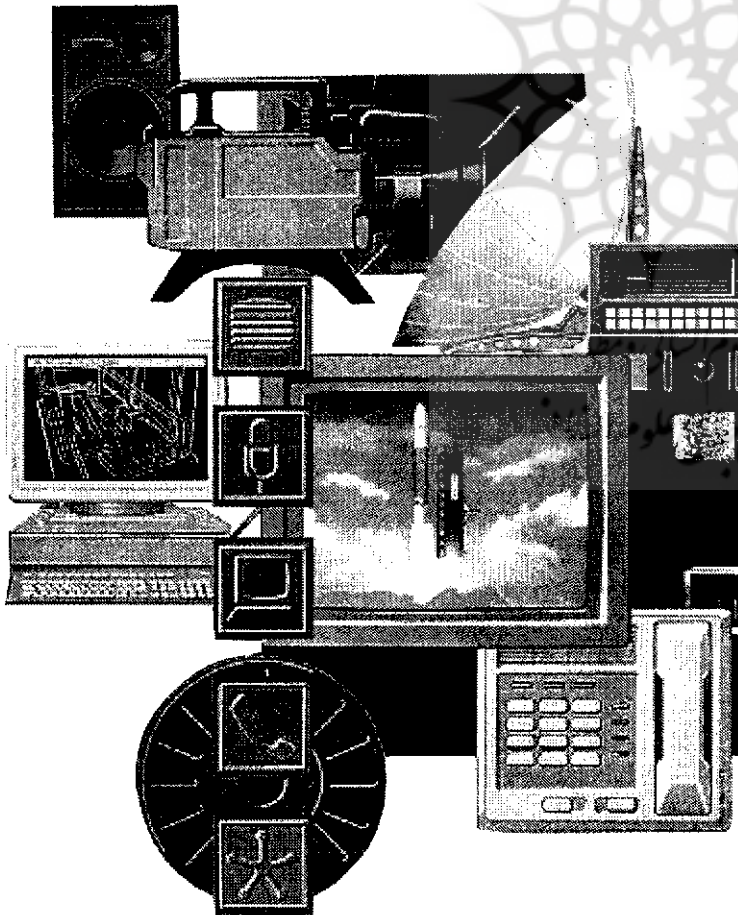
— احترام به قواعد حقوق بین‌الملل، به ویژه منشور ملل متحد و قرارداد مربوط به استفادهٔ مسالمت‌آمیز از فضای ماورای جو.
— استفادهٔ مسالمت‌آمیز از فضای ماورای جو.
— احترام به حاکمیت ملی و برابری تمام کشورها.
— حق استفاده از ماهواره‌های تلویزیونی برای تمام کشورها در هر درجه از توسعه یافتگی بدون هیچ‌گونه تبعیض.

— تعهد استفاده از ماهواره‌های تلویزیونی، براساس همکاری‌های بین‌المللی، منطقه‌ای و یا بین‌الدولی.
— احترام به ویژگی‌های متمایز، ارزش‌ها و حیثیت‌های هر کدام از فرهنگ‌ها.
— احترام به حق تمام کشورها و تمام خلق‌ها برای حراست فرهنگ خود، «به منزلهٔ عنصر میراث مشترک بشریت».

تأمین انتشار هر چه گسترده‌تر اخبار تمام کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه از طریق بکارگیری ماهواره‌های پخش مستقیم تلویزیونی، در جهت جریان آزاد اطلاعات.

در بند یک مادهٔ ۹ اعلامیه، در مورد جریان آزاد اطلاعات، چنین آمده است: «به منظور تحقق هدف‌های مشخص شده در موارد پیشین، شایان اهمیت است که تمام کشورها، با در نظر گرفتن اصل آزادی اطلاعات، راجع به پخش مستقیم برنامه‌های تلویزیونی ماهواره‌ای، برای مخاطبان کشورهای خارج از کشور اصلی پخش‌کنندهٔ این برنامه‌ها، موافقتنامه‌های قبلی منعقد کنند و یا انعقاد آنها را تسهیل نمایند».

تبصرهٔ ۲ همین ماده نیز اضافه می‌کند، «پخش آگهی‌های تجارتي، باید مشروط به انعقاد موافقتنامهٔ ویژه‌ای بین کشور فرستنده برنامه‌ها و کشورهای دریافت‌کنندهٔ آنها باشد».

معروف یونسکو در زمینه این ماهواره‌ها (که در صفحات پیش به آن اشاره شد) - به تصویب رسید.

در مقدمه این قطعنامه، بر ضرورت حمایت از اصل حاکمیت دولت‌ها در برابر هرگونه مداخله در امور داخلی آنها و اصول احترام متقابل به حاکمیت ملی، عدم مداخله در امور داخلی دولت‌ها، برابری دولت‌ها، مالکیت مشترک و امتیاز متقابل، تأکید شده بود.

همچنین در مقدمه خاطرنشان شده بود که پخش مستقیم تلویزیونی از طریق ماهواره‌ها ممکن است مسائل مهمی در خصوص ضرورت تأمین جریان آزاد ارتباطات بر مبنای احترام کامل به حقوق حاکمیت دولت‌ها، مطرح کند.

قطعنامه مذکور به «کمیته استفاده‌های مسالمت‌آمیز از فضای ماورای جو» مأموریت می‌داد که برای تهیه و تدوین اصول بنیادی نظام حقوقی حاکم بر ماهواره‌های پخش مستقیم تلویزیونی، اقدام کند.

از آن پس، در طول ۹ سال، بین سال‌های ۱۹۷۳ تا ۱۹۸۲، کمیته مذکور، به کمک «گروه کار» و «کمیته فرعی حقوقی» به منظور تدارک اصول حقوقی مورد نظر کوشش خود را ادامه داد.

در این مدت، «گروه کار» موفق شد از مجموع پیشنهادها و گزارش‌های عرضه شده به کمیته، مجموعه‌ای شامل ۱۴ اصل را که می‌توانستند مبنای مقررات‌گذاری بعدی در این زمینه گردند، استخراج کنند.

«گروه کار» مذکور و «کمیته فرعی حقوقی» با همبستگی و هماهنگی میان خود، اکثر ۱۴ اصل یاد شده را پذیرفتند، با وجود این بر سر دو یا سه اصل اساسی، که در میان آنها اصل «موافقت قبلی» کشورها، نیز وجود داشت، توافق به دست نیامد.

«کمیته استفاده‌های مسالمت‌آمیز از فضای ماورای جو» با وقوف به اینکه دولت‌ها هنوز برای پذیرش مقررات یک عهدنامه بین‌المللی تدوین یافته براساس اصول حقوقی مربوط به استفاده از ماهواره‌های تلویزیونی، آماده نیستند، تصمیم گرفت موافقت دولت‌ها را درباره تعدادی از اصول حقوقی مورد نظر برای بکار گرفتن این ماهواره‌ها از طریق «اجماع» به دست آورد.

در هر حال، کمیته مذکور نتوانست موافقت تمام اعضای جامعه بین‌المللی را برای پذیرش اصل اختلاف‌آمیز «موافقت قبلی» کسب کند. بدین گونه بکارگیری روش «اجماع» که از آغاز، همیشه در تصمیم‌گیری‌های «کمیته استفاده‌های مسالمت‌آمیز از فضای ماورای جو» حکمفرما بود، برای نخستین بار با شکست روبرو شد.

به دنبال آن، مجمع عمومی ملل متحد، در سال ۱۹۸۲ قطعنامه‌ای را که به پیوست آن «اصول مربوط به

حمایت آنها در نظر گرفته شده است - تقدم و برتری قائل شد؟

۲- کوشش‌های سازمان ملل متحد برای تهیه و تدوین قواعد حقوقی بین‌المللی ماهواره‌های تلویزیونی

مجمع عمومی ملل متحد از سال ۱۹۶۸ به منظور بررسی و تدوین اصول حقوقی مورد لزوم برای استفاده از ماهواره‌های پخش مستقیم تلویزیونی، اقدامات خود را آغاز کرد. در این زمینه، مجمع عمومی و نهادهای وابسته به آن مانند «کمیته استفاده‌های مسالمت‌آمیز از فضای ماورای جو»، «کمیته فرعی حقوقی» و همچنین «گروه کار ماهواره‌های پخش مستقیم برنامه‌های تلویزیون»، به منظور تدارک اصول حقوقی مورد نظر، به فعالیت و کوشش‌های مکمل پرداختند.

از آن تاریخ به بعد، مجمع عمومی ملل متحد، چندین قطعنامه راجع به مسائل مربوط به ماهواره‌های تلویزیونی صادر کرد و از این طریق، توجه ویژه خود را به لزوم تهیه و تدوین اصول حقوقی حاکم بر بکارگیری ماهواره‌ها از طرف دولت‌ها برای پخش مستقیم برنامه‌های تلویزیونی نشان داد.

بدین ترتیب مشخص می‌گردد که سازمان ملل متحد، از مدت‌ها پیش در نظر داشته است که این اصول را در قالب یک عهدنامه بین‌المللی قرار دهد.

می‌بایست به این مطلب نیز اشاره کرد که تعدادی از کشورهای عضو سازمان ملل متحد، از جمله اتحاد جماهیر شوروی سابق، کانادا، سوئد، ایالات متحده آمریکا و آرژانتین از سال ۱۹۶۹، پیشنهادهایی درباره اصول مورد نیاز برای مقررات‌گذاری بکارگیری ماهواره‌های تلویزیونی به «کمیته استفاده‌های مسالمت‌آمیز از فضای ماورای جو» ارائه کردند.

براساس بررسی‌های «گروه کار» وابسته به «کمیته استفاده‌های مسالمت‌آمیز از فضای ماورای جو» چند قطعنامه از سوی «مجمع عمومی ملل متحد» در مورد کاربرد ماهواره‌های پخش مستقیم تلویزیونی به تصویب رسید.

نخستین قطعنامه در این باره، قطعنامه شماره ۲۹۱۸ مجمع عمومی راجع به «تهیه و تدوین یک عهدنامه بین‌المللی درباره اصول مربوط به استفاده دولت‌ها از ماهواره‌ها به منظور پخش مستقیم تلویزیونی» بود که در تاریخ ۹ نوامبر ۱۹۷۲ - چند روز پیش از تصویب اعلامیه

استفاده دولت‌ها از ماهواره‌های پخش مستقیم تلویزیونی بین‌المللی را در برداشت، برای تصویب کشورهای عضو سازمان ملل، عرضه کرد.

در روز ۱۰ دسامبر همان سال، در سی و هفتمین اجلاس مجمع عمومی قطعنامه شماره ۳۷/۹۳ با اکثریت ۱۰۸ رأی موافق، ۱۳ رأی مخالف و ۱۳ رأی ممتنع به تصویب رسید.

کشورهای جهان سوم و ممالک سوسیالیستی، به قطعنامه یاد شده رأی موافق دادند. در میان کشورهای مخالف می‌توان از ایالات متحده آمریکا، انگلستان و ژاپن نام برد. کشورهای فرانسه و کانادا، نیز رأی ممتنع دادند. بدین ترتیب روش اجماع یعنی یک سنت دیرین بیست و پنج ساله، که براساس آن تمام متن‌های تدوین شده در مورد حقوق فضا در «کمیته استفاده‌های مسالمت‌آمیز از فضای ماورای جو» تصویب شده بودند، کنار گذاشته شد.

اصول پیش‌بینی شده در پیوست قطعنامه مذکور که قبلاً از سوی «گروه کار» و «کمیته فرعی حقوقی» بررسی شده بود، شامل ۱۰ اصل بود:

- ۱ - هدف‌ها و مقاصد (اصل A)
- ۲ - قابلیت اعمال حقوق بین‌الملل (اصل B)
- ۳ - حقوق‌ها و مزیت‌ها (اصل C)
- ۴ - همکاری بین‌المللی (اصل D)
- ۵ - حل مسالمت‌آمیز اختلافات (اصل E)
- ۶ - مسئولیت دولت‌ها (اصل F)
- ۷ - تعهدات و حقوق مربوط به اقدامات مشورتی (اصل G)

۸ - حقوق مؤلف و حقوق مشابه (اصل H)

۹ - اطلاع‌دهی به سازمان ملل متحد (اصل I)

۱۰ - مشورت‌ها و توافق‌های بین دولت‌ها (اصل J)
برخی از این اصول، شامل بندهای B، C، D، E، F، G، H و I قبلاً مورد موافقت همه دولت‌های عضو سازمان ملل متحد قرار گرفته بودند. اختلاف نظرهای بیشتر درباره اصل مندرج در بند J یعنی توافق‌های قبلی دولت‌ها، خودنمایی می‌کرد. اما باید یادآوری نمود که این اختلاف نظرها، ده سال پیش از تهیه قطعنامه ۳۷/۹۲ بروز کرده بود. اصل مندرج در بند J راجع به «موافقت قبلی» دولت‌ها چنین مقرر می‌دارد: «هر دولتی که تصمیم دارد، یک سرویس تلویزیونی بین‌المللی، از طریق ماهواره‌ها ایجاد کند، یا مجوز ایجاد آن را صادر نماید، باید بلافاصله،

تصمیم خود را به دولت یا دولت‌های دریافت‌کننده اطلاع دهد و سریعاً با هر دولت، از میان دولت‌هایی که تقاضا می‌کنند، وارد تبادل نظر و مشورت گردد.»

در بند دوم اصل اخیر نیز مقرر گردیده است: «یک سرویس تلویزیونی مستقیم بین‌المللی، برقرار نخواهد گردید، مگر زمانی که شرایط پیش‌بینی شده در بند بالا، براساس توافق‌ها، یا ترتیب‌دهی‌های مبتنی بر ابزارهای مناسب «اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور» و منطبق با این اصول، تأمین شوند.»

از نظر کشورهای غربی، الزام دولت‌های پخش‌کننده برنامه از طریق توافق‌ها و ترتیب‌دهی‌های حاصل از مشورت‌های قبلی، مانعی علیه آزادی اطلاعات و جریان آزاد اطلاعات به شمار می‌رود. برعکس، کشورهای جهان سوم و ممالک سوسیالیستی سابق معتقد بودند که خود همین الزام، یک حصار دفاعی در برابر خطرات احتمالی برای حاکمیت ملی آنها، محسوب می‌شود. با وجود این «آزادی اطلاعات» و «حاکمیت دولت‌ها» که دو اصل متعارض تلقی می‌شوند، هر دو در قطعنامه مجمع عمومی ملل متحد، پیش‌بینی شده بودند.

بند A، درباره «هدف‌ها» و «مقاصد»، به عنوان نخستین اصل مورد نظر در قطعنامه مقرر می‌دارد:

«فعالیت‌هایی که در زمینه پخش برنامه‌های تلویزیونی مستقیم بین‌المللی از طریق ماهواره صورت می‌گیرند، می‌باید به نوعی با حقوق حاکمیت دولت‌ها، از جمله اصل عدم مداخله، و با حق هر فرد برای جست و جو، دریافت و اشاعه اطلاعات و اندیشه‌ها - که در ابزارهای ذی‌ربط سازمان ملل متحد اعلام شده‌اند - انطباق داشته باشند.»

لازم به یادآوری است که این اصل در اعلامیه یاد شده یونسکو در مورد ماهواره‌های پخش مستقیم تلویزیونی نیز پیش‌بینی شده بود. بنابراین نمی‌توان از طرح پرسش زیر خودداری نمود: آیا دو اصل مذکور، اصل حاکمیت دولت‌ها از یک سو و اصل آزادی اطلاعات و نیز جریان آزاد اطلاعات - که به آن وابسته است - از سوی دیگر، واقعاً با هم تعارض دارند؟

